

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

EVROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

TREĆE ODELJENJE

PREDMET C.M. protiv FRANCUSKE

(Predstavka br. 28078/95)

ODLUKA

STRAZBUR
26. jun 2001. godine

Odluka prevedena na srpski jezik u okviru zajedničkog projekta Evropske unije i Saveta Evrope „Oduzimanje imovinske koristi stečene krivičnim delom u Srbiji”.

[PREVOD]

...

ČINJENICE

Podnosilac predstavke, C. M., je građanin Francuske, rođen je 1939. godine i živi u Gran Sinu u Francuskoj. Njega pred Sudom zastupa g. V. Vatel (*Watel*), advokat koji radi u Lilu.

A. Okolnosti slučaja

Činjenice predmeta, onako kako su ih iznele strane u postupku, mogu se rezimirati na sledeći način.

Podnosilac predstavke je vlasnik privatnog motornog vozila koje je on koristio i tokom svojih profesionalnih aktivnosti, na osnovu dozvole koju je 1. oktobra 1991. godine dobio od regionalnog direktora za industriju, istraživanje i životnu sredinu.

Sin podnosioca predstavke je u pratnji jednog prijatelja 22. septembra 1994. godine vozio pomenuti automobil, kada je zaustavljen zbog carinske kontrole. Carinski službenici su tom prilikom kod njih pronašli devetnaest grama heroína, na šta su sin podnosioca predstavke i njegov prijatelj priznali da su išli u Holandiju da bi nabavili drogu namenjenu njihovoj ličnoj upotrebi.

Krivični sud u Lilu je 23. septembra 1994. godine osudio sina podnosioca predstavke za krijumčarenje opojne droge i njeno korišćenje. Sud je takođe naložio carinskim organima vlasti da oduzmu vozilo koje je korišćeno za krijumčarenje opojne droge. Sin podnosioca predstavke je podneo žalbu protiv presude koja se odnosi samo na trajno oduzimanje vozila.

Apelacioni sud u Dueju je 18. januara 1995. godine potvrdio presudu kojom se nalaže trajno oduzimanje automobila iz sledećih razloga:

„Vozilo je zaplenjeno na zakonit način, shodno članu 323 Zakona o carinama.

Shodno članu 414 Zakona o carinama, svaka vrsta krivičnog dela krijumčarenja zabranjene robe za posledicu ima oduzimanje vozila kojim je vršeno krijumčarenje.

Kada god da je krivično delo počinjeno, ono za sobom povlači oduzimanje (*Kasacioni sud, Krivično odeljenje – „Cass. Crim.”, 1980*).

Štaviše, jasno je da je vozilo bilo korišćeno za izvršenje krivičnog dela.

Sudska praksa pruža sledeće pojašnjenje navedenog stava:

- Zakonska odredba koja nalaže trajno oduzimanje vozila koja su korišćena za krijumčarenje jeste opšta i apsolutna i ne pravi izuzetke u pogledu vozila bez kojih bi bilo nemoguće uneti ili izneti krijumčarenu robu. Dovoljno je da su korišćena na jedan ili na drugi način (*Cass. Crim. 1956*).

- Sudovi koji zaključče da je neko vozilo korišćeno za krijumčarenje moraju naložiti njihovo trajno oduzimanje, osim ako ne ustanove neke olakšavajuće okolnosti koje predviđa član 369 Zakona o carinama, koji se ne poziva na član 463 predašnjeg Krivičnog zakona i nije obuhvaćen članom 323 Zakona br. 92-1336 od 16. decembra 1992. godine.

- Shodno tome, sud prihvata zahtev carinskih organa i potvrđuje presudu Krivičnog suda u Lilu, budući da, s obzirom na ozbiljnost prekršaja za koje je optužen, [sin podnosioca predstavke] nema pravo da se poziva na olakšavajuće okolnosti shodno Zakonu o carinama.”

Podnosilac predstavke nije obavešten ni o presudi od 23. septembra 1994. godine niti o presudi od 18. januara 1995. godine.

U dopisu od 30. septembra 1994. godine, advokat podnosioca predstavke je zatražio od carinskih organa da podnosiocu predstavke vrate njegovo lično vozilo, zajedno s još nekim ličnim stvarima (par rukavica, par čizama za lov, dva noža i špil karata).

Advokat podnosioca predstavke je 28. oktobra 1994. godine poslao još jedan dopis, ponovivši svoj zahtev navodeći da podnosilac predstavke odbija da plati bilo kakav novčani iznos, bez obzira koliko mali on bio, kako bi povratio svoj automobil.

U dopisu od 18. novembra 1994. godine, međuregionalni direktor Uprave carina naveo je da podnosilac predstavke može da povрати svoje lične stvari, što mu je i rečeno u telefonskom razgovoru od 26. septembra 1994. godine. Kada je reč o vozilu, Direktor mu je rekao da je „spreman da prihvati prijateljsku nagodbu u vezi s prenosom vozila... za gotovinsku isplatu sume od 3.000 FFR (tri hiljade francuskih franaka)”.

B. Relevantno domaće pravo i praksa

1. Zakon o carinama

Relevantne odredbe Zakona o carinama glase:

Član 326

„1. Kada zaplenjena roba nije zakonom zabranjena, biće ponuđeno da se vrati sudski zaplenjeno vozilo, pod uslovom da pouzdani jemac pruži garanciju ili ako se položi depozit u vrednosti vozila.

2. Učinjena ponuda i odgovor na nju unose se u zvanični izveštaj.

3. Vozilo se vraća bez davanja garancije ili depozita, svakom vlasniku koji postupi u dobroj veri a koji je s prestupnikom sklopio ugovor o prevozu, iznajmljivanju ili lizingu, shodno važećim zakonima i propisima i uobičajenoj praksi te profesije. Međutim, povraćaj će se obaviti posle isplate svih troškova koji su nastali tokom čuvanja i držanja zaplenjenog vozila od strane organa Uprave carina.”

Član 357 bis

„Okružni sudovi postupaju u sporovima koji se odnose na plaćanje ili nadoknadu troškova carina, zahtevaju da se odbije nalog za plaćanje i u drugim slučajevima u vezi sa carinom koji ne spadaju u nadležnost krivičnih sudova.”

Član 376

„1. Vlasnici ne mogu da traže povraćaj zaplenjenih ili trajno oduzetih predmeta, niti poverioci mogu tražiti isplatu u visini vrednosti vozila, bez obzira da li je položena ili ne, a to se odnosi i na obezbeđene poverioce, osim putem postupka pokrenutog protiv strane koja je počinila carinski prekršaj.

2. Nakon isteka rokova za podnošenje žalbi, predstavki od strane trećih lica i prodaju, svi postupci za vraćanje kao i drugi postupci postaju neprihvatljivi.”

2. Zakon o organizaciji sudova

Relevantne odredbe Zakona o organizaciji sudova glase.

Član R. 321-9

„Okružni sudovi razmatraju sledeće predmete, na koje se može uložiti žalba:

(9) Sporovi u vezi s odbijanjem plaćanja carine, zahtevima za poništavanje naloga za plaćanje, nemogućnost oslobađanja od obaveza plaćanja carine na robu u tranzitu i ostale slučajeve u vezi sa carinom; ...”

3. Sudska praksa

Zakonom o izmenama i dopunama Zakona o finansijama br. 81-1179 od 31. decembra 1981. godine izmenjen je i dopunjen član 326 Zakona o carinama, dodavanjem trećeg stava koji predviđa poseban postupak u slučajevima gde su vlasnici postupali u dobroj veri. Cilj reforme je bio rešavanje problema nastalih primenom stava 1 člana 376 koji se pojavio usled povećanog broja ugovora o iznajmljivanju ili lizingu automobila, omogućujući rešavanje situacije u kojoj su se našle razne kompanije za iznajmljivanje, lizing, pružanje usluga javnog prevoza ili prevoz tereta, izuzimanjem od uslova koji važe za poverioce i polaganje depozita, ukoliko postoji dokaz o postupanju u dobroj veri kao i potpisan ugovor.

Zakonski sistem sve više dopunjuje sudska praksa. Kasacioni sud je pojasnio da je ovo bio jedini pravni lek kome vlasnik koji postupa u dobroj veri može pribеći kako bi mu se vozilo vratilo, s obzirom na to da bi građansko-pravni zahtev u krivičnom postupku koji se vodi protiv lica koje je počinilo krivično delo u vezi sa carinom bio neprihvatljiv zato što naknada štete koju potražuje ne predstavlja direktnu posledicu predmetnih krivičnih dela (*Cass. Crim.*, 6 mart 1989. godine, *Bulletin criminal* – „*Bull. Crim.*” Br. 101).

Krivično odeljenje je 12. januara 1987. godine takođe zauzelo stav da stavove 1 i 3 člana 326 treba tumačiti odvojeno:

„Shodno stavu 3 člana 326 Carinskog zakona, vozilo se mora, bez obaveze da poverilac obezbedi jemca ili da položi depozit, vratiti svakom onom vlasniku koji postupa u dobroj veri i koji je sklopio ugovor o prevozu, iznajmljivanju ili lizingu s počinocem u skladu s važećim zakonima i propisima i shodno uobičajenoj praksi koja važi u toj profesiji, bez obzira na prirodu robe koja se prevozi.” (Bull. crim. br. 8).

Osim toga, Kasacioni sud je u presudi od 9. aprila 1991. godine zauzeo stav da su okružni sudovi nadležni da razmatraju zahteve vezane za povraćaj, shodno članovima 326 i 341 *bis*-2 Zakona o carinama, koji, kada se uzme zajedno sa članom 357 Zakona,

„dodeljuje nadležnost okružnim sudovima u mestu u kome je došlo do zaplene, u odlučivanju po pitanjima vezanim za povraćaj vozila koja su zaplenjena tokom ovih operacija. Pod ovim okolnostima i pod uslovom da vlasnik broda nije bio umešan u krivični postupak, sporna presuda je s pravom potvrdila odluku Okružnog suda da bi trebalo da se smatra nadležnim.”

Kasacioni sud je u svojoj presudi takođe tačno naveo da se odredbe člana 326 odnose i na *zaplenu* koju su izvršili organi uprave carina i na trajno *oduzimanje* koje su naložili sudovi i da sudovi, štaviše, nisu uopšte u obavezi da odlože donošenje presude do konačnog ishoda krivičnog postupka.

„Pod određenim okolnostima koje su njime određene, stav 3 člana 362 Zakona o carinama daje pravo vlasniku zaplenjenog vozila koje je korišćeno u krijumčarenju, koji postupa u dobroj veri, da mu vozilo bude vraćeno a da pri tom nije potreban jemac niti je potrebno da položi depozit, čak i u onim slučajevima kad je krivični sud naložio da ta vozila budu oduzeta. Iz toga sledi da krivični postupak tokom kog je izdat takav nalog, ne može imati bilo kakav uticaj na bilo koju buduću odluku u građanskom postupku za utvrđivanje vlasništva (*Cass. Crim.* 9. april 1991. godine, *Bull. crim.* br. 125; *JCP* 1991-IV, str. 226).

Nadležnost okružnih sudova je potvrđena u presudi od 21. februara 1995. godine (predmet *Crassat*) na sledeći način:

„Okružni sudovi razmatraju sporove koji su u vezi sa plaćanjem ili nadoknadom troškova na ime carina, zahtevima za poništavanje naloga za plaćanje kao i za ostale slučajeve koji se odnose na carine a koji nisu u nadležnosti krivičnih sudova. Shodno članovima 356 i 357 Zakona o carinama, krivični sudovi razmatraju slučajeve koji se odnose na lakše i sitne carinske prekršaje, kao i sve stvari u vezi sa carinama koje su upotrebljene kao odbrana. Iz ovoga sledi da okružni sudovi imaju izvornu nadležnost u razmatranju ovih predmeta, pod uslovom da oni potpadaju pod nadležnost osnovnih sudova.”

U ovoj presudi Krivično odeljenje Kasacionog suda je takođe proširilo delokrug stava 3 člana 326, smatrajući da ova odredba omogućava povraćaj svakog vozila vlasniku koji postupa u dobroj veri, bez potrebe za jemcem ili

depozitom, čak i ako između vlasnika vozila i prestupnika koji je to vozilo koristio nije sklopljen ugovor.

PRITUŽBE

1. Podnosilac predstavke se žalio, shodno članu 1 Protokola br. 1, da je njegovo vozilo zaplenjeno a zatim i trajno oduzeto zbog krivičnih dela u koja on nije bio umešan a u toku postupka u kome on nije bio stranka.

2. Podnosilac predstavke se takođe žalio da nije mogao da uzme učešće u krivičnom postupku koji je pokrenut protiv njegovog sina i, u najširem smislu, da mu nije bilo dostupno nijedno pravno sredstvo kojim bi on mogao da odbrani svoje pravo na mirno uživanje svoje imovine. Pozvao se na članove 6 i 13 Konvencije.

PRAVO

1. Podnosilac predstavke se žalio na to da mu je vozilo oduzeto zbog krivičnih dela u čijem izvršenju on nije učestvovao, tokom postupaka u kojima on nije bio stranka i o kojima nije bio obavešten. Smatrao je da su organi vlasti prekršili njegovo pravo na neometano uživanje njegove imovine. Pozvao se na član 1 Protokola br. 1 koji predviđa:

Član 1 Protokola br. 1

„Svako fizičko ili pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uslovima predviđenim zakonom i opštim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utiču na pravo države da primenjuje zakone koje smatra potrebnim da bi regulisala korišćenje imovine u skladu s opštim interesima ili da bi obezbedila naplatu poreza ili drugih dažbina ili kazni.”

Strane se ne spore oko činjenice da postupci na koje se žali podnosilac predstavke predstavljaju mešanje u pravo podnosioca predstavke na neometano uživanje njegove imovine. Međutim, postoji neslaganje oko toga da li je došlo do lišavanja imovine, shodno prvom stavu, ili do kontrole upotrebe imovine, shodno drugom stavu.

1. Primenjivo pravilo

Vlada je tvrdila da, u pogledu zaključaka Suda u predmetu *Air Canada v. the United Kingdom*, sudski nalog kojim se nalaže trajno oduzimanje vozila od strane carine nije podrazumevao i prenos vlasništva već je predstavljao kontrolu

korišćenja imovine, u smislu drugog stava člana 1 Protokola br. 1 (presuda od 5. maja 1995. godine, Series A br. 316-A, strane 15-16, stavovi 33 i 34).

Podnosilac predstavke je tvrdio da je na kraju lišen svoje imovine tako što su mu carinski organi oduzeli vozilo po nalogu izdatom od strane krivičnih sudova tokom postupka koji je vođen protiv njegovog sina. Tvrdio je da to što se od njega tražilo da plati iznos od 3.000 francuskih franaka da bi mu imovina bila vraćena dokazuje da je zapravo došlo do prenosa prava svojine.

Sud primećuje da član 1 Protokola br. 1 garantuje u suštini pravo svojine i sadrži tri jasno razgraničena pravila: prvo pravilo, dato u prvoj rečenici prvog stava, koje je opšte prirode i koje uspostavlja načelo neometanog uživanja imovine. Drugo pravilo, sadržano u drugoj rečenici istog stava, bavi se lišavanjem imovine i postavlja izvesne uslove u tom pogledu. Treće pravilo, navedeno u drugom stavu, priznaje da Države ugovornice imaju pravo da kontrolišu korišćenje imovine u skladu s opštim interesom ili da bi obezbedile naplatu poreza ili drugih dažbina ili kazni.

Međutim, ta tri pravila nisu „jasno razgraničena” u smislu da nisu uopšte međusobno povezana: drugo i treće pravilo se bave uživanjem imovine, pa bi stoga trebalo da budu tumačena u svetlu opšteg načela koji je naglašen u prvom pravilu (vidi presudu u predmetu *AGOSI v. the United Kingdom* od 24. oktobra 1986. godine, Series A br. 108, str. 17, stav 48 i presudu u predmetu *Air Canada* koja je navedena gore u tekstu, str. 15, stav 30).

Sud primećuje da član 376 Zakona o carinama predviđa da „vlasnici ne mogu da potražuju povraćaj oduzetih predmeta”. Ovo potvrđuje da je zapravo došlo do prenosa vlasništva – nešto što je Država priznala. Pod ovim okolnostima, zahtev za plaćanje određene sume novca kako bi se izvršio povraćaj imovine može se posmatrati načinom da vlasnik ponovo kupi svoju imovinu, što bi bilo nešto po čemu se ovaj predmet razlikuje od predmeta *Air Canada*.

Međutim, iako oduzimanje robe zaista uključuje i lišavanje prava svojine na imovini, ono nije nužno sadržano u drugoj rečenici prvog stava člana 1 Protokola br. 1 (vidi presudu u predmetu *Handyside v. the United Kingdom* od 7. decembra 1976. godine, Series A br. 24, str. 30, stav 63 i presudu u predmetu *AGOSI*, str. 17, stav 51).

Država je tvrdila da je postojalo pravno sredstvo koje je omogućavalo vlasniku vozila da zatraži bezuslovni povraćaj njegove imovine.

Podnosilac predstavke je poricao da mu je takvo pravno sredstvo bilo na raspolaganju.

Stoga je na Sudu da potvrdi da je takvo pravno sredstvo postojalo, i ako je to tako, koje su njegove posledice u pogledu člana 1 Protokola br. 1. U ovom slučaju Sud primećuje da, iako član 376 Zakona o carinama nameće opštu zabranu pokretanja postupaka vlasnicima zarad utvrđivanja njihovog prava svojine nad zaplenjenom ili oduzetom robom, čak i u slučajevima kada nisu imali bilo kakve veze s krivičnim delom koje je izvršeno, Zakonom o izmenama i dopunama

Zakona o finansijama br. 81-1179 od 31. decembra 1981. godine izmenjen je i dopunjen član 326 Zakona o carinama, dodavanjem trećeg stava koji predviđa primenu posebne procedure / izuzetka u slučajevima kada su vlasnici postupali u dobroj veri.

Zaista, čini se da shodno članu 326 ovaj postupak podleže ograničenjima koja mogu da spreče podnosioca predstavke da ga upotrebi. Čini se da prvi stav člana 326 uspostavlja načelo da je povraćaj predmeta rezervisan za one slučajeve u kojima „zaplenjena roba nije zakonom zabranjena.” Međutim, u presudi od 12. januara 1987. godine Kasacioni sud je zaključio da vozila treba da budu vraćena svakom vlasniku koji postupa u dobroj veri, „bez obzira na prirodu zakonom zabranjene robe.” Pa ipak, ta presuda i treći stav člana 326 izričito navode postojanje ugovora o prevozu, iznajmljivanju ili lizingu između vlasnika i počinioca krivičnog dela, što svakako nije bio slučaj u ovom predmetu koji Sud razmatra. Međutim, presudom Kasacionog suda od 21. februara 1995. godine u predmetu *Crassat*, delokrug stava 3 člana 326 proširen i na slučajeve kada ne postoji ugovor sklopljen između vlasnika i počinioca krivičnog dela.

Nadalje, Sud ne može da prihvati primedbe podnosioca predstavke koje se odnose na to da okružni sudovi nemaju nadležnost u predmetima u kojima krivični sud naloži trajno oduzimanje. Osim činjenice da članovi 321-9 Zakona o sudskoj organizaciji i 357 *bis* Zakona o carinama, daju okružnim sudovima primarnu nadležnost, Kasacioni sud je zaključio, u presudi od 9. aprila 1991. godine, da stav 3 člana 326 daje pravo vlasnicima koji postupaju u dobroj veri da im vozila budu vraćena „čak i onda kada krivični sud izda nalog da se ona oduzmu.”

Prema mišljenju Suda, iz toga proizilazi da zaplena i potonje trajno oduzimanje vozila podnosioca predstavke nije predstavljalo konačni prenos vlasništva već privremeno ograničenje njegovog korišćenja.

Imajući u vidu prethodno rečeno, oduzimanje vozila od strane carinskih organa i zahtev za plaćanje određene sume novca kako bi se izvršio povraćaj vozila, jesu mere koje su preduzete shodno onim propisima koji imaju za cilj sprečavanje unošenja zakonom zabranjenih opojnih droga u Francusku. Kao takve, one su predstavljale kontrolu nad upotrebom imovine. U ovom slučaju je, stoga, primenjiv drugi stav člana 1 (vidi presudu u predmetu *Air Canada*, strane 15-16, stavovi 33-34).

2. Poštovanje uslova iz drugog stava

Ostaje da se odluči da li je mešanje u svojinska prava podnosioca predstavke u skladu s pravom Države, shodno drugom stavu člana 1 Protokola br. 1, „da primenjuje zakone koje smatra potrebnim da bi regulisala korišćenje imovine u skladu s opštim interesima.”

Prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, drugi stav člana 1 mora se tumačiti u svetlu načela navedenog u prvoj rečenici predmetnog člana (vidi, *inter alia*, presudu u predmetu *Gasus Dossier- und Fördertechnik GmbH v. the Netherlands* od 23. februara 1995. godine, Series A br. 306-B, str. 49, stav 62 i presudu u

predmetu *Air Canada*, str. 15-16, stavovi 33-34). Shodno tome, mešanjem se mora postići „prava ravnoteža” između zahteva opšteg interesa zajednice i zahteva za zaštitu osnovnih prava pojedinca. Briga da se ova ravnoteža uspostavi ogleda se u strukturi člana 1 kao celine, uključujući i drugi stav: mora dakle postojati opravdani odnos srazmernosti između upotrebljenih sredstava i cilja koji se želi postići (vidi presudu u predmetu *Air Canada v. the United Kingdom*, str. 16, stav 36).

U vezi s time, Država navodi da su carinski organi prihvatili načelo da će izvršiti povraćaj vozila po plaćanju relativno male sume novca. Oni su tvrdili da nedostatak obeštećenja i dati iznos ne prevazilaze polje slobodne procene koje je dato Državama, imajući u vidu ozbiljnost počinjenih krivičnih dela kao i neposrednu vezu između izvršenja tih krivičnih dela i korišćenja vozila podnosioca predstavke u tu svrhu.

Država je takođe tvrdila da su stav 3 člana 326 Zakona o carinama i relevantna sudska praksa pružili podnosiocu predstavke mogućnost i način da izdejstvuje da Okružni sud oslobodi vozilo zaplene i trajnog oduzimanja. Uz to, članovi 710 i 711 Zakonika o krivičnom postupku daju podnosiocu predstavke mogućnost da od krivičnog suda zatraži izricanje privremene mere.

Ukratko, Država je tvrdila da je mešanjem u pravo podnosioca predstavke na neometano uživanje imovine postignuta prava ravnoteža.

Podnosilac predstavke je smatrao da zaplena i trajno oduzimanje predmeta koji je ukraden ili pozajmljen od trećeg lica ne može ni na koji način da posluži kao mera odvrćanja od trgovine opojnim drogama. Što se tiče ostvarivanja prave ravnoteže, smatrao je da to znači da lišavanje imovine treba da bude nadoknađeno isplatom razumnog obeštećenja, što ovde nije bio slučaj, jer je zapravo podnosilac predstavke morao da carinskim vlastima plati obeštećenje da bi dobio nazad svoje vozilo.

U pogledu pravnih sredstava koja je mogao da koristi, podnosilac predstavke je istakao da je došlo do zamene carinske zaplene, koju sprovode službenici carinskih organa i trajnog oduzimanja koje nalaže krivični sud. Po mišljenju podnosioca predstavke, trajno oduzimanje koje je naložio krivični sud u svojoj pravosnažnoj presudi bilo je obavezujuće za sve, uključujući i za vlasnike koji postupaju u dobroj veri, i nije se moglo osporiti pred građanskim sudom. Štaviše, iz samog rečeničnog sklopa člana 326 može se zaključiti da su njegova tri stava čine jedinstvenu celinu, što je ograničavalo mogućnost povraćaja robe na samo one slučajeve u kojima se radilo o robi koja nije zakonom zabranjena. Da bi ovo pravno sredstvo bilo dostupno vlasniku, on bi morao da bude obavešten da mu je vozilo bilo zaplenjeno. Činjenica da su sudovi rešavali takve slučajeve veoma brzo, donoseći rešenje o trajnom oduzimanju prilikom neposrednog skraćenog postupka, sprečavalo je vlasnike da iskoriste bilo kakav pravni lek. Podnosilac predstavke je naročito tvrdio da članovi 710 i 711 Zakonika o krivičnom postupku ne daju sudovima nadležnost da ponište odluku kojom se nalaže „oduzimanje” od strane carinskih vlasti, za razliku od „zaplene” koju takođe oni vrše.

Podnosilac predstavke je iz prethodno rečenog zaključio da mešanje u njegovo pravo na mirno uživanje njegove imovine ne može da se opravda shodno članu 1 Protokola br. 1.

Sud primećuje da oduzimanje imovine koja je stečena korišćenjem imovinske koristi proistekle iz nezakonitih aktivnosti, što se naročito odnosi na trgovinu opojnim drogama, jeste nužno i delotvorno sredstvo u borbi protiv takvih aktivnosti (vidi presudu u predmetu *Raimondo v. Italy* od 22. februara 1994. godine, Series A br. 281-A, str. 17, stav 30), što se isto može reći i za oduzimanje imovine koja pripada trećim licima, budući da bez obzira na činjenicu da drugi stav člana 1 ništa ne kaže o tome, postupci koje se primenjuju u ovom predmetu dali su podnosiocu predstavke dovoljno mogućnosti da svoj slučaj iznese pred nadležne organe vlasti. Prilikom utvrđivanja da li su ovi uslovi zadovoljeni, moraju se sveobuhvatno razmotriti postupci koji se primenjuju (vidi presudu u predmetu *AGOSI*, str. 19, stav 55).

U ovom predmetu koji Sud sada razmatra, zaplena i potonje trajno oduzimanje izvršeni su kao sastavni deo krivičnog postupka koji nije ni na koji način bio povezan s podnosiocem predstavke. Iako je njegov sin uložio žalbu isključivo protiv dela izreke presude koji se odnosio na zaplenu vozila, preispitivanje od strane Apelacionog suda vezano za zakonitost ovog oduzimanja i razlog za preduzimanje ovih mera ne može biti obavezujuće za podnosioca predstavke, budući da on niti je bio obavešten o tome, niti mu je dato pravo da učestvuje u postupku koji je vođen protiv njegovog sina.

Sud, međutim, primećuje da je prilikom razmatranja koje je pravilo u članu 1 Protokola br. 1 bilo primenjivo, zaključio da je podnosilac predstavke mogao da pokrene postupak pred Okružnim sudom i zatraži povraćaj svog vozila. Sud je primetio da je treći stav člana 326 Zakona o carinama ustanovio mogući izuzetak u slučajevima kad su vlasnici postupali u dobroj veri te da u ovom slučaju postupanje u dobroj veri od strane podnosioca predstavke nije uopšte sporno.

Sud je primetio da je sudska praksa Kasacionog suda pružila više pojedinosti o delokrugu ove odredbe, propisavši da povraćaj mogu zatražiti vlasnici koji postupaju u dobroj veri čak i onda kada ne postoji ugovor između vlasnika i prestupnika i bez obzira na prirodu robe koja se prevozi – tačnije, bez obzira da li je roba zakonom zabranjena ili ne.

Sud je takođe primetio da je okružni sud oblasti u kojoj se zaplena dogodila imao posebnu nadležnost da razmatra zahteve za restituciju predmeta koje su carinske vlasti zaplenile ili trajno oduzimanje koje je naloženo sudskom odlukom. Postupajući na taj način on nije imao bilo kakvu obavezu da odloži donošenje svoje odluke do konačnog ishoda krivičnog postupka, i bilo koje trajno oduzimanje koje je naloženo tokom krivičnog postupka nije moglo da utiče na njegovu odluku u građanskom postupku.

Stoga, podnosiocu predstavke je u svojstvu vlasnika koji postupaju u dobroj veri, bio dostupan pravni lek pred građanskim sudom izvorne nadležnosti, bez obzira na krivični postupak koji je pokrenut protiv prestupnika, shodno zakonskim

odredbama čija jasna ograničenja nisu bila primenjiva u ovom slučaju, a imajući u vidu praksu Kasacionog suda.

Sud stoga zaključuje, bez potrebe da ispituje ostala pravna sredstva koja navodi Država, da sudsko preispitivanje koje je dostupno shodno odredbama stava 3 člana 326 Zakona o carinama, zadovoljava uslove drugog stava člana 1 Protokola br. 1.

Imajući u vidu prethodno rečeno, kao i polje slobodne procene Države u tim stvarima, Sud smatra da je postignuta valjana ravnoteža u okolnostima datog slučaja.

Shodno tome, ova pritužba se mora proglasiti neprihvatljivom kao očigledno neosnovana, shodno stavovima 3 i 4 člana 35 Konvencije.

2. Podnosilac predstavke se žalio na to da nije mogao da učestvuje u krivičnom postupku koji je pokrenut protiv njegovog sina i da, uopšteno gledano, nije postojalo pravno sredstvo kojim bi on mogao da potvrdi svoje pravo na neometano uživanje svoje imovine. Pozvao se na članove 6 i 13 Konvencije čije relevantne odredbe predviđaju:

Član 6 stav 1

„Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona.”

Član 13

„Svako kome su povređena prava i slobode predviđeni u ovoj Konvenciji ima pravo na delotvoran pravni lek pred nacionalnim vlastima, bez obzira jesu li povredu izvršila lica koja su postupala u službenom svojstvu.”

U pogledu navodne povrede prava na pravično suđenje, Država je stavila primedbu da je predstavka u nesaglasnosti s Konvencijom *ratione materiae* zato što, uprkos strogosti te mere, trajno oduzimanje samo po sebi nije predstavljalo kaznu za krivično delo. Budući da je podnosilac bio treća strana u postupku koji se protiv njegovog sina vodio, on nije mogao da očekuje da će krivični sud razmatrati njegov slučaj, posebno zato što se podložnost oduzimanju, što je mera koja je vezana za predmet a ne za lice, primenjuje automatski u svim slučajevima kada je krivično delo počinjeno. Država je takođe istakla da je sin podnosioca predstavke pokrenuo pitanje zakonitosti trajnog oduzimanja vozila pred Apelacionim sudom u Dueju, koji je dao valjane razloge zbog kojih je odbio da ga vrati.

Država je nadalje tvrdila da podnosilac predstavke nije iscrpeo sva domaća pravna sredstva, zato što nadležnom okružnom sudu nije podneo zahtev za povraćaj njegovog vozila, u skladu sa članovima 321-9 Zakona o sudskoj organizaciji i članom 357 Zakona o carinama.

Budući da je ovo pravno sredstvo postojalo, Država je smatrala da nije moglo da dođe do kršenja člana 13. Štaviše, podnosilac predstavke je mogao da se žali višoj upravnoj instanci protiv odbijanja uprave carina da mu vrati njegovo vozilo i mogao je zatim da pokrene postupak pred okružnim sudom ili, u suprotnom, mogao je da podnese tužbu za naknadu štete protiv svog sina i njegovog saizvršioca krivičnih dela koji su za rezultat imali trajno oduzimanje vozila.

Podnosilac predstavke je primetio da Država nije sporila da je njemu bilo onemogućeno da učestvuje u krivičnom postupku. Kada je reč o primedbi da nisu iscrpljena sva domaća pravna sredstva, podnosilac predstavke je tvrdio da okružni sud nije imao ovlašćenja da ukine presudu krivičnog suda u vezi sa trajnim oduzimanjem vozila.

U pogledu pritužbe u smislu člana 13, podnosilac predstavke je tvrdio da nije raspolagao pravnim sredstvom kojim bi otklonio povredu njegovog prava na neometano uživanje imovine. Posebno, tvrdio je da tužba za naknadu štete protiv suoptuženog nije bila moguća budući da ovaj nije imao bilo kakve veze s činjenicom da je sin podnosioca predstavke pozajmio automobil od njega, a tužba protiv njegovog sina ne bi omogućila ispravku odluke o oduzimanju njegove imovine.

Sud primećuje da je u predmetu *AGOSI* zauzeo stav da rešenje domaćeg suda da se data imovina oduzme jeste bio rezultat počinjenog krivičnog dela od strane drugog lica, iako bilo kakva optužba nije podignuta protiv kompanije podnosioca predstavke u vezi s tim postupkom. Ove mere su nesumnjivo uticale na imovinska prava kompanije podnosioca predstavke, ali to samo po sebi ne bi moglo da navede na zaključak da je bilo kakva „krivična optužba”, u smislu člana 6 podignuta protiv podnosioca predstavke (vidi presudu str. 22, stavovi 65-66). Sud je došao do istog zaključka u predmetu *Air Canada* (vidi presudu str. 20, stav 55).

Sud ne vidi bilo kakav razlog da promeni svoje predašnje stanovište u ovom predmetu, pa stoga smatra da se član 6 Konvencije ne može primeniti na ovaj postupak u pogledu „krivičnih optužbi”.

Nadalje, budući da se podnosilac predstavke nije izričito pozvao na član 6 u onom delu koji se odnosio na „njegova građanska prava i obaveze”, Sud ne smatra potrebnim da razmatra ovo pitanje po službenoj dužnosti.

Konačna pritužba podnosioca predstavke odnosila se na to da nije bilo pravnih sredstava shodno domaćem pravu kojima bi on mogao da zaštiti svoje pravo na neometano uživanje imovine – pritužba koja se odnosi na član 13 Konvencije.

Međutim, imajući u vidu zaključak Suda u pogledu postojanja pravnog sredstva koje zadovoljava uslove drugog stava člana 1 Protokola br. 1, Sud je mišljenja da je podnosilac predstavke imao na raspolaganju delotvorno pravno

sredstvo, u smislu člana 13 Konvencije, koje je mogao upotrebiti da bi njegove pritužbe bile razmotrene.

Iz toga sledi da ovaj deo predstavke mora biti proglašen neprihvatljivim, shodno stavu 4 člana 35 Konvencije.

Iz ovih razloga, Sud jednoglasno

Proglašava predstavku neprihvatljivom.

S. DOLE
Sekretar

V. FURMAN
Predsednik